

Doğruyu Arama

Eğitimciler öğrencilere düşünme becerilerini geliştirmede yardım etme konusunu tartıştıklarında, çoğunlukla eleştirel düşünmeye amaçları olarak işaret ederler. Eğitim çevrelerinde sıkça kullanılan bu terim genellikle; konuyla alakalı bilgileri arayarak fikirler oluşturma, bilgilerin niteliğini düşünceli ve nesnel bir biçimde değerlendirme ve yeni, güvenilir bilgiler dikkatimizi çektiğinde fikrimizi değiştirme anlamına gelir. Eleştirel düşünme, insanların birlikte yaşadıkları kanun ve politikalar hakkında kararlar alma gücüne sahip oldukları demokratik ülkelerde bilhassa önemlidir.

Facione (1998)'ya göre, eleştirel düşünenler, daha az düzeyde olmasına rağmen, "Sherlock Holmes" tipik bir özelliğe sahiptir. Daima 'niçin' ve 'nasıl'ı sorarlar ve sürekli konuyla alakalı bilgilere yönelik bir arayış içindedirler. Bulduklarını analiz etme ve değerlendirme yeteneğinin yanısıra, eleştirel düşünürler onları doğruyu aramaya ve bunu yapmaya yönelik iyi sebeplerle karşılaştıklarında fikirlerini değiştirme konusunda esnekliğe yönlendiren sorgulayıcı bir açık fikirlilik de sergilerler.

Ancak, eleştirel düşünmeyi öğretme konusundaki en ikna edici düşünce, insanlar eleştirel düşünmediğinde dünyanın nasıl olacağına dair bir resimdir. Çevremizdeki dünyaya bakmanın eleştirel olmayan bir şekli; reklamlara, politik ifadelere, ders kitaplarına, basılı kaynaklara ve kurum ve kuruluşların pozisyonlarına yönelik körü körüne bir kabulden oluşur (Messina ve Messina 2005). Eleştirel düşünme çoğunlukla olumsuz düşünülmesine rağmen, yanlış olana inanmayı reddetmede olduğu gibi, doğru olan şeyin kabulüne de işaret eder. Bir şeye inanmayı reddetmek, herşeye inanmaktan daha iyi değildir.

Bilişsel Beceriler

1990'da, eleştirel düşünme konusunda bir grup uzman, eleştirel düşünme kavramını inceleyen ve bunu öğretmeye yönelik önerilerde bulunan Delphi Raporu'nu oluşturmuşlardır. [Executive Summary](#)'de sonuçlarıyla ilgili daha fazla şey okuyun.

Rapor, eleştirel düşünmeye dahil olan aşağıdaki beceri ve alt becerileri listeler:

Yorumlama

- Kategorileme
- Önemi Açıklama
- Anlamı Netleştirme

Analiz

- Fikirleri İnceleme
- İddiaları Belirleme
- İddiaları Analiz Etme

Değerlendirme

- İddiaları Değerlendirme
- Fikirleri Değerlendirme

Çıkarım Yapma

- Kanıtları Sorgulama
- Alternatifleri Tahmin Etme
- Sonuçlar Çıkarma

Açıklama

- Sonuçları İfade Etme
- Prosedürlerin Haklılığını Gösterme
- İddiaları Sunma

Kendini Düzenleme

- Kendini İnceleme
- Kendini Düzeltme

6. Sınıfta Eleştirel Düşünmeyi Öğretme

[Don't Trash the Earth](#) üite planında, altıncı sınıf öğrencileri çevreyle ilgili kararlar almak için eleştirel düşünme yeteneklerini kullanırlar. Görevleri, okulun geri dönüşüm ve atıkları idare etme uygulamalarını değerlendirmektir. Güncel metodları analiz ettikten sonra, gruplar, maliyet analizi ve destekleyici verilerle birlikte yeni bir geridönüşüm planı geliştirirler ve önerilerini müdüre sunarlar. Toplumsal sorumluluğa dair son

gösteride, öğrenci girişimciler, atık selinden gelen materyalleri başka yöne çevirip bunları tatil iş fuarında sattıkları çekici ticari mallara dönüştürürken, çöpü de hazineye dönüştürürler.

Bu projeyi başarılı bir biçimde tamamlamak için, öğrenciler, geridönüşüm ve atıkları idare etme ile ilgili okudukları ve duydukları bilgileri yorumlarlar. Kendi özel durumlarına uygun olanı bulmak için, geridönüşümün farklı metodlarını kategorilere ayırırlar. Hangi bilgilerin göz önünde bulundurulmasının önemli olduğuna da karar verirler ve anlamadıkları terim ve kavramlara yönelik açıklamalar alırlar.

Öğrenciler, konuşmacıları dinlerken ve basılı ve çevrimiçi kaynaklar bulurken, bulduklarını analiz ederler. Farklı geridönüşüm metodlarına yönelik iddialar hakkında düşünürler ve kendi iddiaları, bunları destekleyen kanıtlar ve çıkardıkları sonuçlar hakkında düşünürler. İddialarda gördüklerine dayanarak, öğrenciler, hangi iddiaların mantıklı olduğu, hangi kanıtların güvenilir olduğu ve hangi sonuçların mantıklı olduğu konusunda yargılarda bulunarak, kaynaklarını değerlendirirler. İddialar ve bakış açıları hakkında öğrencileri düşündürmenin bir yolu için, [Kanıt Gösterme Aracı'nı](#) görün.

Öğrenciler geridönüşüm ve atıklarla ilgili içerikle aşına hale geldikçe, okudukları kanıtlar hakkında soru sormak için, edindikleri bilgilerle kişisel deneyimlerini birleştirerek, çıkarsama becerilerini kullanırlar. Ayrıca, bildiklerini bir araya getirerek ve okullarında belli metodların kullanımıyla ilgili sonuçlar çıkararak, yaratıcı bir biçimde düşünürler. Öğrendiklerine dayanarak yeni alternatifler de geliştirebilirler.

Son olarak, öğrenciler sonuçlarını bir sunuyla müdüre iletirler. Bu sunu için, bilgi kaynaklarını ve aldıkları kararları niçin aldıklarını açıklarlar.

Referanslar

Facione, P. A. (1998). *Critical Thinking: What It is and Why it Counts*. Santa Clara, CA: OERI. www.insightassessment.com/pdf_files/what&why2006.pdf (PDF; 22 pages)

Facione, P. A. (1990). *Critical Thinking: A Statement of Expert Consensus for Purposes of Educational Assessment and Instruction: Executive summary*. Millbrae, CA: California Academic Press. www.insightassessment.com/pdf_files/DEXadobe.PDF (PDF; 20 pages)

Messina, J. J. and C. M. Messina. (2005). *Overview of critical thinking*. Tampa Bay, FL: Coping.org